

**FORMAREA COMPETENȚEI INTERCULTURALE ÎN
CADRUL INIȚIATIVEI „ȘCOALA DIGITALĂ” ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL
GENERAL
DEVELOPING INTERCULTURAL COMPETENCE
WITHIN THE „DIGITAL SCHOOL” INIATIVE IN GENERAL
EDUCATION**

*Aliona Caduc,
profesoară de limba și literatura română,
Liceul Teoretic „Grigore Vieru”, Briceni
ORCID: 0009-0009-7095-4073*

CZU: 373.013.43

Abstract

In the context of globalization and social pluralism, interculturality becomes a reality valued in the school environment starting with the primary level ensuring continuity at the gymnasium and lyceum stages thus forming the intercultural awareness of coexistence of the members of the community. Therefore, learning and training intercultural competence in general education is produced within the digitization of the educational process, and the initiative "Digital School" offers the opportunity to the school community of the "Grigore Vieru" Theoretical Lyceum from Briceni town to create a dedicated strategy in this regard through openness, interaction and availability to any member, including the community, to solve common problems.

Keywords: *intercultural competence, Learning Compass, digital school, diversity.*

În contextul globalizării și al pluralismului social, interculturalitatea devine o realitate valorizată în mediul școlar începând cu treapta primară, asigurându-se astfel conștiința interculturală de conviețuire a membrilor comunității.

Profilul absolventului instituției școlare, conform „Cadrului de Referință al Curriculumului Național”, este menționat în art.6 din Codul Educației „Idealul educațional al școlii din Republica Moldova constă în formarea personalității cu spirit de inițiativă, capabile de autodezvoltare, care posedă nu numai cunoștințe și competențe necesare pentru angajare pe piața muncii, dar și independență de opinie și acțiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural în contextual valorilor naționale și universale asumate.” De asemenea, în art. 11 din Codul Educației sunt expuse finalitățile educaționale ce urmăresc „formarea unui sistem de competențe care include cunoștințe, abilități, atitudini și valori ce permit participarea activă a individului la viața socială și economică”, acestea fiind punctul de reper al curriculei școlare la cele trei trepte de școlaritate în învățământul general la toate disciplinele școlare până la absolvirea ciclului liceal.

Pornind de la actele legislative din domeniul educațional, dar și de la specificul polietnic, plurilingvistic și pluricultural în care se formează elevul secolului XXI, tendința școlii este orientată spre educarea și formarea tânărului deschis spre dialogul intercultural și rezolvarea problemelor de coexistență pașnică, cunoașterea diferitor culturi, comunicare și conviețuire, care se realizează în cadrul diferitor discipline, deținând rolul major în păstrarea spiritului de libertate și toleranță. Scopul procesului educațional modern este pregătirea elevilor pentru realitățile complexe și diverse ale societății, prin dezvoltarea abilităților de recunoaștere, valorificare și achiziționare de cunoștințe provenite din medii culturale eterogene, dezvoltând respectul fundamental pentru moduri de viață și procedee de a munci și de a învăța diferite. Elevii vor învăța să înțeleagă și să respecte oamenii, întrucât aceasta este lumea în care ei vor trăi și își vor desfășura activitatea. S-ar părea că în mediul școlar competența interculturală poate fi dezvoltată doar în cadrul disciplinelor umanistice din aria curriculară „Limbă și comunicare”, „Socioumanistică”, „Dezvoltare personală”, dar specificul transversal al competenței interculturale, paralel cu dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor și cadrelor didactice (mai ales în perioada postpandemică), deopotrivă, poate fi abordat în cadrul disciplinelor din aria curriculară a „Științelor și Tehnologiilor”. Experiența demonstrează că în cadrul științelor umanistice elevii se pot documenta, informa, cerceta, descoperi, acumula informații, științele exacte oferind posibilitatea să elaboreze statistici, să stocheze informații, să plaseze informația în grafice etc.

Activitatea instituțiilor preuniversitare este ghidată de reglementările „Curriculumului național” 2018 (primar) și 2019 (gimnaziu și liceu), „Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal”, ce vin cu anumite recomandări privind organizarea procesului educațional instituțional și disciplinar. În contextul dezvoltării competenței interculturale, instituția de învățământ gestionează problema, promovând politici educative și legislative bazate pe reglementări școlare deschise, coordonează funcționarea finalităților educaționale, reconvertește intercultural materiile de predate și curricula școlară, regândește organizarea școlară, îmbunătățește climatul relațional în instituție, formează cadrele didactice din perspectivă interculturală, accentuează importanța activităților extrașcolare, impune priorități educative realiste, dimensionează criteriile pertinente de evaluare a competențelor și comportamentelor.

Gestionarea competenței interculturale la nivel instituțional se completează cu inițiativa „Școala digitală”, care a orientat 25 de școli din țară spre a-și dezvolta o competență pornind de la specificul local.

Liceul Teoretic „Grigore Vieru” din or. Briceni a selectat spre implementare competența interculturală, proiectând un traseu bine determinat în elaborarea unui produs final, rezultat din experiența acumulată pe parcursul unui an de studiu. Astfel, competența interculturală este dezvoltată în sincronie cu competențele digitale, producându-se fuziunea la nivel de proces.

Foto 1. Start Program „Școala digitală”, Josan Diana, prof. de director, Rudenco Yehovard, elev, clasa a XI-a, cadre didactice, invitați, sala de clasă din LT „Grigore Vieru”, 23 martie 2023, (sursa facebook Liceul Teoretic Grigore Vieru).

Foto 2. Activități de formare privind implementarea Programului „Școala digitală”, Caduc Aliona Masa rotundă – administrația, elevi, Chișinău, 24 iunie, 2022 (sursa facebook Liceul Teoretic „Grigore Vieru”).

Foto 3. Etapa a II-a de implementare a Programului „Școala digitală”, matematică, Sediul Tekwill, Sediul Tekwill, Chișinău, 26 august 2022, (sursa facebook Liceul Teoretic „Grigore Vieru”)

Activitățile ce urmează a fi dezvoltate în contextul intercultural sunt gândite din start prin prisma digitalului, întrucât inițiativa „Școala digitală” oferă oportunitate membrilor comunității școlare din rândul cadrelor didactice să participe la formări cu mentorii, cu Ambasadorii digitali ai programului, cu experți pentru a explora și a învăța aplicații, platforme, ulterior a le implementa în activitatea educațională. Dacă, inițial, au fost înscriși în echipa de proiect 5 cadre didactice de la Comisia metodică – „Matematică și științe”, atunci, pentru elaborarea unui produs ca urmare a unei activități ce vizează competența interculturală, au fost cooptate cadre didactice de la disciplinele umaniste: limba și literatura română, limba engleză, educație pentru societate, istoria românilor și universală, geografie. După programul de mentorat în baza noii abordări a educației OECD Learning Compass – Busola Învățării de o săptămână în luna august 2022 cu expertul internațional Gay Levi, în cadrul Tekwill Moldova, am învățat cum să elaboram un MVP (Minimal Viable Product) într-un timp scurt și ne-am schițat un model, acesta constituind un răspuns imediat la cerințele societății, în care se vor încadra tinerii de succes.

Foto 4. Etapa I de implementare a Programului „Școala Digitală”, elevii clasei a VIII-a „B”, profesorii Bolduma Nina, informatica, Lavric Aliona, matematica, elaborarea Hărții letrice a comunității, sala de clasă, LT „Grigore Vieru”, 27 noiembrie, 2022, (sursa facebook Liceul Teoretic Grigore Vieru).

Foto 5. Etapa II de implementare a Programului „Școala Digitală”- Masa rotundă, Todoroscean-Caldari Natalia, prof. de istoria r/u, ed.p/u societate, 23 martie, 2023, (sursa facebook Liceul Teoretic Grigore Vieru).

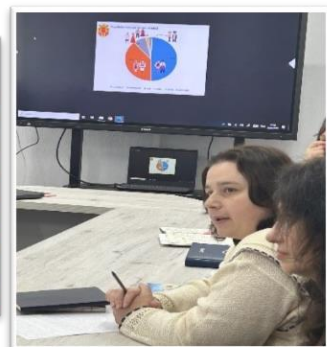

Foto 6. Etapa I de implementare a Programului „Școala digitală”, grup de elevi clasa a VIII-a „B”, prof. Josan Diana, matematica, sala de clasă, LT „Gr.Vieru”, 27 noiembrie, 2022, (sursa facebook Liceul Teoretic Grigore Vieru).

Chiar de la început de an am anunțat public întreaga comunitate școlară despre accesarea noastră în programul „Tekwill – Școala digitală” și am stabilit cine va face parte din grupul de lucru (la dorință), am stabilit clasa implicată cu care se va dezvolta produsul MVP, iar, în urma dezbaterii din cadrul primei ședințe cu întreaga echipă, am stabilit dezvoltarea competenței interculturale prin prisma digitalului, pornind de la realitatea comunitară din care facem parte – orașel de periferie din nordul țării, la hotar cu Ucraina, unde conviețuiesc deopotrivă ucraineni, moldoveni, ruși, romi, evrei, găgăuzi și alte etnii minoritare – produsul final MVP în urma cercetării și implementării constituind Pagina web a interculturalității comunitare. A fost elaborat Planul și etapele de implementare ce urmau a fi desfășurate pe parcursul unui an de studii, au fost stabilite aplicațiile digitale care vor fi parte a MVP-ului – Genially, Book creator, Pagina web. Experiența abordării competenței interculturale prin digital s-a extins nu doar la clasele de gimnaziu și liceu, dar și la clasele primare și la diverse discipline școlare. La limba și literatura română elevii, prin intermediul operei literare, vor determina modul de conviețuire a etniilor care sunt personaje ale operelor literare. De asemenea, înțelepciunea diferitor popoare, ilustrată prin proverbe (de ex., „Tunetele puternice aduc puțină ploaie.” – proverb chinez, subliniind importanța modestiei; „Ordinea este jumătate din viață.” – proverb german, accentuând valoarea organizării și a conformității; „Gospodarul își face iarna car și vara sanie.” – proverb românesc, relevă importanța de a fi prevăzător, chibzuit ș.a.), va constitui

punctul de reper în inițierea unor dezbateri în contextul interculturalității sau motouri pentru elaborarea eseurilor argumentative.

În cadrul lecțiilor de geografie, elevii vor stabili anumite zone geografice ale țării, ale comunității, ale mediului școlar populate cu etnii și conviețuirea acestora. Matematica va aborda elaborarea statisticilor, informatica va oferi posibilitatea să fie prezentate cercetările în anumite aplicații digitale. Mai nou, în contextul implementării competenței interculturale prin digital figurează disciplinele opționale din cadrul programului „Tekwill în fiecare școală” – Proiectarea și Dezvoltarea Aplicațiilor Mobile, Design Grafic, Inteligența Artificială, Antreprenorat, Proiectarea și Dezvoltarea Web, care oferă oportunitate elevilor să prezinte date, diagrame, să aranjeze imagini, să proiecteze anumite aspecte de cercetare în variantă digitală, explorând în paralel competența interculturală cu ce digitală.

Foto 7. Prezentarea produsului după I etapă Membrii echipei de proiect din LT „Gr.Vieru” și alte instituții din țară, sediul Tekwill, Chișinău, 27 noiembrie, 2022, (sursa facebook Liceul Teoretic Grigore Vieru).

Foto 8. Etapa II de implementare a Programului „Școala digitală” – Masa rotundă,- prezentarea specificului etniei romilor, Dobuleac Vlad, clasa a VIII –a „B”, sala de clasă, LT „Gr.Vieru”, 23 martie, 2023, (sursa facebook Liceul Teoretic Grigore Vieru).

Foto 9. Etapa II de implementare a Programului „Școala digitală” - Masa rotundă – prezentarea specificului etnic în romanul „Mara” de I.Slavici, elevele clasei a X-a – Iachimov Mirabela, Rotari Mădălina, Mammadhuseynov Leila, sala de clasă, 23 martie, 2023, LT „Gr.Vieru”, (sursa Liceul Teoretic Grigore Vieru).

Conchidem că integrarea și interpătrunderea competențelor în formarea personalității elevului este inevitabilă, pentru că digitalul se regăsește în toate domeniile vieții, astfel oferind posibilitatea tinerei generații să învețe altfel, mai interesant/captivant, iar școala devine astfel un spațiu al interacțiunilor, al egalizării șanselor de acces și de reușită ale tuturor elevilor, după cum afirmă Banks: „dezvoltând astfel elevilor abilități de acțiune socială și capacitate de a lua decizii corecte”. Inițiativa „Școala digitală” vine cu o nouă abordare a formării competenței interculturale prin prisma digitalului în rândul elevilor, abordările noi prin diverse modalități fiind în sprijinul cadrelor didactice, care, prin activitatea la clasă, sporesc interesul elevilor, astfel evidențiind relevanța studiilor într-o societate mereu deschisă spre schimbări.

BIBLIOGRAFIE

1. *Bune practici privind educația interculturală*. [BUNE PRACTICI PRIVIND EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ \(sns.ro\)](https://www.sns.ro) (vizitat 20.02.2023).
2. *Codul Educației al Republicii Moldova*. [CP152/2014 \(legis.md\)](https://legis.md) (vizitat 17.02.2023).
3. *Cadrul de referință al curriculumului național*. Chișinău, 2017.
4. Cristea Sorin. *Pedagogia interculturală*. În: *Didactica Pro...*, anul 2008, Nr. 2 (48).
5. *Curriculum național. Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, anul de studii 2022-2023*. Chișinău, 2022.
6. *Educație pentru societate. Ghidul profesorului. Clasa a V-a, a VI-a, a X-a, a XI-a*. Chișinău, 2020.
7. *Educație pentru societate. Ghidul profesorului. Clasa a VIII-a*. Chișinău, 2022.
8. Goraș-Postică Viorica. (Coord.). *Ghid metodologic și suport de curs Educație interculturală pentru viitorii pedagogi*. Universitatea de Stat din Moldova. Centrul Educațional PRO DIDACTICA. Chișinău, 2020. 140 p.
9. Goraș-Postică Viorica (Coord.). *Competența interculturală. Auxiliar didactic*. Chișinău: Centrul Educațional PRO DIDACTICA, 2015. 172 p.
10. Rus Călin, Neștian-Sandu Oana, Bajka Oana. *Ghid de educație interculturală*. Institutul Intercultural Timișoara, 2019.
11. Pintilii R.E. *Formarea competențelor interculturale*. Iași, 2014, pp. 83-90. https://www.utgjiu.ro/ecostudent/ecostudent/pdf/201403/11_Ramona%20Elena%20Pintilii.pdf (vizitat 20.02.2023).